

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem

Neveléstudományi Doktori Iskola

Doktori Iskola vezetője: Dr. Pukánszky Béla, DSc, egyetemi tanár

Doktori Iskola Programigazgatója: Dr. habil. Szűts Zoltán, PhD, doktor habil.

Doktori (PhD) disszertáció tézisei

Kiss Zoltán

**Hazai és határon túli utánpótláskorú labdarúgók
tehetséggondozásának pedagógiai jellemzői**

Témavezető: Prof. Dr. Bognár József, egyetemi tanár, PhD

Társtémavezető: Dr. Csáki István, tudományos munkatárs, PhD

Eger

2023

Bevezetés

A labdarúgást a világ majdnem minden országában, így Magyarországon is népszerűség veszi körül, de természetesen a szurkolók lelkesedését, pillanatnyi hangulatát kedvenc csapatuk eredményei válogatott vagy klubszinten is erősen befolyásolják. A sportágak között a Nemzetközi Labdarúgó Szövetség (FIFA) rendelkezik a legtöbb, 211 tagszervezettel.

Az elmúlt években – válogatott szinten – a magyar felnőtt és utánpótlás-labdarúgó csapatok teljesítménye többször megközelítette a nemzetközi elit szintjét, amit bizonyít, hogy a felnőttek 2016-ban, 2021-ben Európa-bajnokságon, a fiatal magyar tehetségek 2009-ben, 2015-ben és 2019-ben is korosztályos világbajnokságokon szerepeltek, azonban – a kiváló eredmények ellenére – kevés olyan labdarúgó szerepel a felnőtt válogatott keretében, aki európai topbajnokságokban játszana hétről-hétre (Kiss és mtsai, 2021).

Hazánkban az akadémiák rendszere vállal kiemelt szerepet a labdarúgók tehetséggondozásában (Vincze és mtsai, 2011). Néhány évvel ezelőtt a határon túl az anyaország szervezeti és szakmai támogatását élvezve olyan labdarúgó akadémiák jöttek létre, melyek többségében a magyar nemzetiségű fiataloknak nyújtanak magas színvonalú képzést.

A labdarúgó- tehetséggondozás komplex folyamatként értelmezhető, melynek sikerességére több tényező is befolyással bír. A személyiségtényezők a labdarúgó tehetség kibontakoztatását befolyásoló faktorok közé tartoznak (Williams és Franks, 1998). A labdarúgás színvonalának emeléséhez szükség van a fiatal sportolók tudatos fejlesztésére, mely folyamatban a többet analizált motoros, antropometriai, fiziológiai, pszichés tényezők mellett a pedagógiai nézeteknek is fontos szerepük van (Csáki és mtsai, 2013).

Ahhoz, hogy az eredményesség hosszú távon fenntartható legyen, elengedhetetlennek tűnik a labdarúgó tehetségekkel foglalkozó edzők sportszakmával összefüggő ismereteinek fejlesztése mellett a pedagógiai szerepvállalásuk tudatosítása is. Az akadémiákon tevékenykedő szakembereknek épp ezért érdemes kiemelt feladatként kezelni a pedagógiai értékek közvetítését az ifjú tehetségek felé úgy a szakmai, mint a szakmán túli szférában, hosszú távon ugyanis nevelt személyiségekkel nagyobb esélyünk lesz sportsikereket elérni.

Célkitűzés

Kutatási célok

Kutatásom kiemelt célja, hogy hét – államilag elismert – magyarországi és három határon túli labdarúgó akadémiánál elvégzett empirikus kutatás eredményei alapján bemutassam az utánpótlás-labdarúgó edzők, fiatal labdarúgók és szüleik véleményét a tehetséggondozás folyamatáról, különös tekintettel a pedagógiai tényezőkre. Céлом volt még az érintett akadémiák közötti hasonlóságokat és különbségeket bemutatni egyrészt az edzők, szülők, sportolók és a korosztályok szerinti változók alapján, másrészt a hazai és határon túli összevetéseken keresztül. Ezeken keresztül szeretnék támpontot nyújtani a hazai és határon túli utánpótláskorú labdarúgók tehetséggondozási hatékonyságának növeléséhez, valamint az edzők számára szakmai és pedagógiai tevékenységükhöz.

Hipóézisek

A sikeres felnőtt labdarúgóvá válást befolyásoló tényezők

(H₁): Feltételezem, hogy az edzők, a sportolók és a szülők értékei alapján a szakmai tényezők szerepe elsődleges.

A játékosok sporton kívüli életére vonatkozó edzői tevékenység

(H₂): Feltételezem, hogy az edzők, a sportolók és a szülők úgy gondolják, hogy az edzők kevésbé követik a sportolók egészséges életmódjával és az iskolai oktatásukkal összefüggő tényezőket.

A játékos mérkőzésen való szereplésére vonatkozó edzői döntések

(H₃): Feltételezem, hogy az edzők, a sportolók és a szülők azt az álláspontot képviselik, hogy az edzők az edzésen tapasztalt magatartás- és tevékenységformák alapján hozzák meg döntéseiket.

A fiatal játékosok nevelt személyiséggé válását befolyásoló sportszakmán túli tényezők

(H₄): Feltételezem, hogy az edzők, a szülők és a sportolók a sporttal – de nem, mint szakmai feladattal – összefüggő állításokat gondolják a legrelevánsabb tényezőknek.

Az utánpótlás labdarúgó edzők pályafutásának sikerességét befolyásoló tényezők

(H₅): Feltételezem, hogy az edzők és a szülők leginkább szakmai és edzéselméleti ismereteket emelnek ki.

A mért változók tekintetében

(H_{6a}): Feltételezem, hogy különbség van az edzők, a szülők és a sportolók értékei között

(H_{6b}): Feltételezem, hogy különbség van a hazai és határon túli edzők, szülők és sportolók értékei között

(H_{6c}): Feltételezem, hogy különbség van a hazai és határon túli azonos korosztályok értékei között

Az érintettek tapasztalatai

(H₇): Feltételezem, hogy az edzők, a szülők és a sportolók az interjúk során eltérő véleményeket fogalmaznak meg a szakmai és a sporton túli szférában.

A szabályozó dokumentumok lényegi elemei

(H₈): Feltételezem, hogy az akadémiák oktatási-nevelési céljait tartalmazó dokumentumok formai és tartalmi felépítése heterogén.

Módszerek

Vizsgált minta

A kutatást Magyarország hét kiemelt labdarúgó akadémiáján, valamint három, határon túli – Románia, Szlovákia és Szerbia magyarlakta területein működő – akadémián végeztem el, amely a magyar nyelvű teljes mintát jelenti. A határon túli akadémiák alatt jelenleg a Magyar Kormány által támogatott külföldi tehetséggondozó központok értendők.

A kutatás folyamán négy különböző korosztály játékosait (U-15, U-16, U-17, U-19), a négy korosztályt képviselő utánpótláskorú labdarúgók szüleit és a velük foglalkozó edzőket (vezetőedzők, asszisztens-edzők, erőnléti edzők, videóelemzők, kapusedzők) szólítottam meg.

Az adatfelvétel időpontjában nem minden akadémiánál volt korosztályonként az öt munkakör betöltve. Így a hazai akadémiákon 79 edző válaszait tudtuk teljeskörűen feldolgozni. A határon túliak vonatkozásában a teljes minta 21 fő, itt a magyar nemzetiségű edzők vettek részt a kutatásban. A hazai szülők részéről 317 fő, a határon túli magyar nemzetiségű szülők részéről 94 fő, míg a hazai labdarúgók közül 449 fő, a határon túli magyar nemzetiségű labdarúgók közül 165 fő élt a válaszadás lehetőségével.

A mintában szereplő akadémiákat egy szakmai vezető, egy labdarúgó és az adott labdarúgó egyik szülője képviselte a félig strukturált interjúk során. Ezáltal harminc fő válaszolt az interjúkban feltett kérdésekre.

Adatfelvétel

Kérdőív

A kutatásban megjelenő változók mérésére az általam elkészített kérdőívet alkalmaztam. A kutatás kezdetén előmérést végeztünk az egyik kiemelt akadémián, és ezen tapasztalatok alapján úgy döntöttünk, hogy nem változtatunk sem a kérdőív tartalmi, sem formai részén.

A vizsgálathoz zárt végű kérdéseket tartalmazó kérdőíves módszert alkalmaztam. 33, 10, 7, 13, 13 állítást tartalmazó attitűdskálán kellett meghatározni az edzőknek, a szülőknek és a játékosoknak azt, hogy mennyire értenek egyet az adott állítással: az 1-es érték jelentette a kérdéssel vagy meghatározással való teljes egyet nem értést, az 4-es érték pedig az állítással való teljes egyetértést.

Interjú

Annak érdekében, hogy a vizsgálat egészéről komplexebb képet kapjak, a kutatáshoz a kérdőíves felmérés mellett kvalitatív technikákat – mint a félig strukturált interjú és a dokumentumelemzés módszerét – is alkalmaztam.

Dokumentumelemzés

A dokumentumelemzés célja, több információt begyűjteni arra vonatkozóan, hogy az akadémiák mennyire tartják jelentős tényezőnek a fiatal labdarúgók neveléséhez köthető értékek közvetítését, a nevelési célok, elvek megfogalmazását és megvalósítását.

Forrásként olyan dokumentumokat elemeztem, amelyek elnevezésük alapján magukban foglalhattak olyan pedagógiai tartalmú elemeket, melyek összefüggésben vannak az utánpótláskorú labdarúgók nevelésével.

Adatfeldolgozás

A kérdőív esetében leíró statisztikai eljárásokkal párhuzamosan egyszempontos ANOVA-vizsgálatot alkalmaztam annak deklarálására, hogy statisztikailag kimutatható-e különbség a hazai és határon túli edzők, szülők, sportolók, valamint a korosztályok nézetei között. Mely alminták vagy korosztályok különböznek egymástól, a Fisher-féle LSD (Least Significant Difference) Post Hoc eljárást vettem igénybe. A hazai és határon túli azonos korosztályok közötti különbségek és hasonlóságok megállapításának érdekében, valamint az összes edző és szülő véleményét összevetessem paraméteres kétmintás T-próbát alkalmaztam. Többváltozós diszkriminancia-analízist hajtottam végre annak meghatározására, hogy a változó értékek alapján jelezhető-e egy adott csoportba való tartozás.

Az adatok feldolgozásához és elemzéséhez az SPSS 25.0 statisztikai programot alkalmaztam. Szignifikanciaszintnek a társadalomtudományokban leggyakrabban alkalmazott 5%-os hibahatárt vettem alapul ($p < 0,05$), erős szignifikanciaszintnek értelmeztem az 1% alatti hibahatárértékeket ($p < 0,01$).

A félig strukturált interjúk során a manuális adatfeldolgozás mellett a priori kódolást használtam.

A dokumentumelemzés során a pedagógiai folyamatokat szabályozó dokumentumokat annak függvényében csoportosítottam, hogy köthetőek-e köznevelési intézményekhez és ha igen, milyen típusúakhoz. A csoportosítás eredményeként hat kategóriát állítottam fel. Az elemzéskor tartalmi (nevelési célok, feladatok) és formai (szerkezeti egységek, terjedelem) sajátosságokra fókuszáltam.

Eredmények

A sikeres felnőtt labdarúgóvá válás kérdéskör elemzése után megállapítható, kiemelt helyet foglal el *a sportolás során megnyilvánuló pozitív jellemvonások és a labdarúgással eltöltött órák száma*. A játékosok sporton kívüli életére vonatkozó edzői tevékenység kérdéskör vizsgálata után elmondható, hogy az edzők hangsúlyt fektetnek *a sportolók kötelességtudó feladatvégzésére és foglalkoznak azok magatartásával, viselkedésével*. A játékos mérkőzésen való szereplésére vonatkozó edzői döntéseket befolyásoló tényezők szerepe kérdéskör elemzése után az állapítható meg, hogy a legmagasabb értéket a *szakmai tényezők* kapták, leginkább befolyásoló tényező *az edzésen nyújtott teljesítmény, az edzőmunkához való hozzáállás és az edzésen mutatott magatartás*. A fiatal játékosok nevelt személyiséggé válását befolyásoló sportszakmán túli tényezők eredményei szerint, *az edzővel való tisztelettudó magatartás és az edzésen való pontos megjelenés* átlagértékei emelkedtek ki. Az edzők pályafutásának sikerességét befolyásoló tényezők elemzése alapján elmondható, hogy *a labdarúgás technikai és taktikai képzésének ismeretei* a legmagasabb átlagértékkel bírnak. Az interjúk alatt megfogalmazott válaszok megerősítették, hogy legfőképpen a *pozitív személyiségbeli tulajdonságok* befolyásolják a tehetséggondozás sikerességét. A dokumentumelemzés rávilágított arra, hogy az akadémiák pedagógiai rendszereinek dokumentálása kevésbé egységes, jellemzően a *saját elképzeléseik révén összeállított nevelési célok és feladatok* dominálnak a megírt kiadványokban.

A sikeres felnőtt labdarúgóvá válást befolyásoló tényezők eredményei

Az edzők, a szülők és a sportolók a belső tényezők közül a sportolás során megnyilvánuló pozitív jellemvonásoknak ($3,77 \pm 0,47$) tulajdonítottak a legnagyobb jelentőséget, ugyanakkor a sporton kívüli jellemvonásoknak kisebb ($3,39 \pm 0,67$) értéket adtak. A válaszadók fontosnak gondolták még a technikai készségek ($3,65 \pm 0,53$), a kognitív tényezők ($3,65 \pm 0,53$) magas szintű elsajátítását.

A csoportok úgy vélik, hogy szakmai téren legfőképpen a labdarúgással eltöltött órák számának ($M=3,72 \pm 0,50$) köszönhetően érhetőek el sikerek. Az utánpótlás-bajnokságban elért eredmények ($M=2,78 \pm 0,84$) relevanciáját elutasítja minden vizsgálatban szereplő személy.

A család pszichés ($M=3,52 \pm 0,63$) és erkölcsi támogatása ($M=3,50 \pm 0,63$) magas értékeket mutatott, ezzel szemben az adatközlők az iskolai tényezőknek, mint a képességeknek megfelelő iskolai tanulmányi eredménynek ($2,74 \pm 0,77$) és az iskolai tanulmányi eredménynek ($2,63 \pm 0,80$) nem tulajdonítanak olyan lényeges szerepet.

Az életvitel ($M=3,58 \pm 0,61$) és a klubnál tapasztalható inspiráló, támogató környezet ($M=3,45 \pm 0,63$), mint külső tényezők kerültek előtérbe. A megkérdezettek azt az álláspontot képviselik, hogy a felnőttkor előtt megkötött profi szerződés minimálbérrel ($M=2,20 \pm 0,87$) és kialakult magasabb bérrel ($M=2,19 \pm 0,92$) nem segíti a fiatal labdarúgók bevalását.

A játékosok sporton kívüli életére vonatkozó edzői tevékenység kérdéskör eredményei

A vizsgálat eredményeiből kiindulva elmondható, hogy a válaszadók az edzők nevelői attitűdjével kapcsolatban azt tapasztalták, hogy az edzők felhívják tanítványaik figyelmét a kötelességtudó feladatvégzés ($M=3,45 \pm 0,70$) fontosságára és foglalkoznak labdarúgóik magatartásával, viselkedésével ($M=3,37 \pm 0,72$). A csoportok úgy vélik, hogy van olyan - az egészséges életmódhoz köthető - állítás is, melyre kellő figyelmet fordítanak az edzők, megfelelően figyelnek a gyerekek időjárásnak megfelelő öltözetére ($3,19 \pm 0,79$).

A játékos mérkőzésen való szereplésére vonatkozó edzői döntéseket befolyásoló tényezők szerepe kérdéskör eredményei

Az edzők, a szülők, és a sportolók álláspontja alapján elmondható, hogy a sportszakmai tényezők dominanciája kimagasló, amit az edzésen nyújtott teljesítmény ($M=3,51 \pm 0,72$), az edzőmunkához való hozzáállás ($M=3,49 \pm 0,74$) tényezők magas értékei mutatnak. A sportszakmán túli szférát jelentősen alacsony értékkel jellemezték, különösen vonatkozik ez az

iskolai magatartásbeli problémára ($M=2,07\pm 0,85$) és a képességekhez mérten gyenge tanulmányi eredményre ($M=1,91\pm 0,84$).

A fiatal játékosok nevelt személyiséggé válását befolyásoló sportszakmán túli tényezők eredményei

Sorrendben az edzővel való tisztelettudó magatartást ($M=3,85\pm 0,38$), az edzésen való pontos megjelenést ($M=3,75\pm 0,47$) jelölték kiemelkedőnek a válaszadók a nevelt személyiséggé válás folyamatában. Az iskolára vonatkozó összetevők a sor végén helyezkednek el, az adatközlők nem tulajdonítanak különösebb jelentőséget az iskolai érdemjegy a teljesítményt tükrözze a labdarúgók esetében is ($M=2,93\pm 0,87$) és a labdarúgók iskolai tanulmányi követelményeik azonosak legyenek a nem labdarúgó társaikkal ($M=2,97\pm 0,84$) komponenseknek.

Az utánpótlás labdarúgó edzők pályafutásának sikerességét befolyásoló tényezők eredményei

A sikeres edzői pályafutás vonatkozásában az edzők és a szülők jelentős szempontként tekintenek a labdarúgás technikai ($M=3,77\pm 0,46$), taktikai képzésére ($M=3,71\pm 0,50$). A fent említett komponensek a sportszakmai tényezők relevanciáját erősítik meg, ugyanakkor árnyaltabbá teszi azt az eredményt, hogy az edzők komoly jelentőséget tulajdonítanak a pedagógiai ($3,69\pm 0,46$), pszichológiai ismereteknek is ($3,61\pm 0,51$).

A személyes tapasztalok hasznossága

Az interjúk során a válaszadók mindegyike elmondott legalább egy-két pozitív jellemvonásokhoz köthető fogalmat **a profi játékosá válás** tekintetében. A válaszok között megjelennek más vélemények is, van, aki a családi háttér, mások a kognitív képességek vagy a csapattársak szerepét tartják jelentőségteljesnek.

Az interjúalanyok kiemelték, hogy az edzők és tanítványaik számára egyaránt előnyös, ha **az edzők figyelemmel kísérik a sporton kívül is a játékosaik tevékenységeit**, ismeretekkel rendelkeznek a játékosok családjának szociokulturális helyzetéről, tudnak az iskolai életükről, előmenetükről, a gyerekek magánéletében, különösen a családban meglévő kohézió tárgyában.

Eklatáns véleményt fogalmaztak meg a megkérdezettek a fiatal labdarúgók **mérkőzéseken való szereplésének lehetőségéről**. Első helyre tették a játékosok heti

sportszakmai teljesítményét, vagyis azt javasolják, hogy ez legyen a döntő érv, amikor az edző kijelöli a játékosokat a mérkőzésre.

Minden interjúalany kiemelte, hogy a **család támogatása** nélkül nagyon nehezzé válhat a tehetséges gyerekek karrierjének kiteljesedése.

Az iskolai tanulmányok terén a középfokú végzettség megszerzésének a fontosságáról a válaszadók többsége tett említést.

A szabályozó dokumentumok egységessége és útmutatása

A köznevelési intézmények pedagógiai programjai tartalmilag nagyon közel állnak egymáshoz, hiszen adott jogszabályok mentén készítették el azokat az intézmények vezetői. Abban mutatkozik meg heterogenitásuk, hogy bizonyos egységek egyes dokumentumokban szűkebben, másutt pedig bővebben jelenítik meg az abban megfogalmazott irányelveket. Jóval nagyobb formai és tartalmi eltérések fedezhetőek fel azokban a dokumentumokban, melyek elkészítése nem jogszabályok mentén valósult meg. E kiadványok esetében az egységes felépítésről nem igazán beszélhetünk, színvonaluk messze elmarad a köznevelési intézmények pedagógiai programjaitól.

Megbeszélés

A sikeres felnőtt labdarúgóvá válás esetében kiemelt helyet foglal el *a sportolás során megnyilvánuló pozitív jellemvonások*, az edzők hangsúlyt fektetnek *a sportolók kötelességtudó feladatvégzésére*, a játékos mérkőzésen való szereplésére vonatkozóan a legmagasabb értéket a *szakmai tényezők* kapták. A fiatal játékosok nevelt személyiséggé válása tekintetében az *edzővel való tisztelettudó magatartás* válasz átlagértéke emelkedett ki, míg az edzők pályafutásának sikeressége kérdéskörnél *a labdarúgás technikai és taktikai képzésének ismeretei* a legmagasabb átlagértékkel bírnak. Az interjúk alatt megfogalmazott válaszok megerősítették, hogy legfőképpen a *pozitív személyiségbeli tulajdonságok* befolyásolják a tehetséggondozás sikerességét. A dokumentumelemzés rávilágított arra, hogy az akadémiák pedagógiai rendszereinek dokumentálása kevésbé egységes, jellemzően a *saját elképzeléseik révén összeállított nevelési célok és feladatok* dominálnak a megírt kiadványokban.

A sikeres felnőtt labdarúgóvá válást befolyásoló tényezők

(H₁): Feltételezem, hogy az edzők, a sportolók és a szülők értékei alapján a szakmai tényezők szerepe elsődleges. **A hipotézis csak részben bizonyult helyesnek**, mivel a szakmai

tényezők esetében a labdarúgással eltöltött órák száma, az edző motivációs bázisa, hozzáállása és szakmai tudása – állítások mellett, a belső tényezők vonatkozásában a pozitív jellemvonások a sportolás során, a technikai készség és a kognitív tényezők átlagos értékei is magasnak bizonyultak.

A játékosok sporton kívüli életére vonatkozó edzői tevékenység

(H₂): Feltételezem, hogy az edzők, a sportolók és a szülők úgy gondolják, hogy az edzők kevésbé követik a sportolók egészséges életmódjával és az iskolai oktatásukkal összefüggő tényezőket. A **feltételezés elfogadható**, mert az edzők nevelői attitűdjéhez kapcsolható tényezők – mint a feladatok kötelességtudó elvégzése és foglalkozik a labdarúgó magatartásával, viselkedésével kérdések – kapták a legmagasabb átlagértékeket.

A játékos mérkőzésen való szereplésére vonatkozó edzői döntések

(H₃): Feltételezem, hogy az edzők, a sportolók és a szülők azt az álláspontot képviselik, hogy az edzők az edzésen tapasztalt magatartás- és tevékenységformák alapján hozzák meg döntéseiket. A **hipotézis beigazolódott**, mert az az edzők, a sportolók és a szülők a sportszakmai tényezőkhöz köthető az edzésen nyújtott teljesítmény, az edzőmunkához való hozzáállás és az edzésen mutatott magatartás - állításokat jellemezték a legmagasabb értékkel.

A fiatal játékosok nevelt személyiséggé válását befolyásoló sportszakmán túli tényezők

(H₄): Feltételezem, hogy az edzők, a szülők és a sportolók a sporttal – de nem, mint szakmai feladattal – összefüggő állításokat gondolják a legrelevánsabb tényezőknek. Az edzővel és a csapattársakkal való tisztelettudó magatartás és az edzésen való pontos megjelenés tényezőkhöz hasonlóan magas átlagértékeket kapott az egyesület egyéb alkalmazottaival való tisztelettudó magatartás válasz is, **így a feltételezés csak részben tekinthető bizonyítottnak**.

Az utánpótlás labdarúgó edzők pályafutásának sikerességét befolyásoló tényezők

(H₅): Feltételezem, hogy az edzők és a szülők leginkább szakmai és edzésméleti ismereteket emelnek ki. A **hipotézis helytállónak bizonyult**, mert az edzők és a szülők a labdarúgás technikai és taktikai képzésének ismereteit értékelték a legmagasabb átlagértékkel.

A mért változók tekintetében

(H_{6a}): Feltételezem, hogy különbség van az edzők, a szülők és a sportolók értékei között. A **hipotézis csak részben bizonyult helyesnek**, mivel tíz esetben nem volt statisztikailag kimutatható különbség az edzők, a sportolók és a szülők véleménye között.

(H_{6b}): Feltételezem, hogy különbség van a hazai és határon túli edzők, szülők és sportolók értékei között. **A hipotézis csak részben elfogadható**, mivel a hazai és a határon túli edzők, szülők és sportolók válaszainak Likert-skálás értékei alapján hét esetben nem volt szignifikáns különbség.

(H_{6c}): Feltételezem, hogy különbség van a hazai és határon túli azonos korosztályok értékei között. **A hipotézis csak részben bizonyult helytállónak**, mivel a sikeres felnőtt labdarúgóvá válást befolyásoló tényezők vonatkozásában csupán huszonnyolc, az edzői tevékenység játékosok sporton kívüli életére vonatkozó kérdéskörnél kilenc, az edző döntését befolyásoló tényezők szerepe a játékos mérkőzésen való szereplésére vonatkozó kérdéskör esetén tizenegy, míg a fiatal játékosok nevelt személyiséggé válását befolyásoló sportszakmán túli tényezőknél egy esetben található statisztikailag kimutatható különbség.

Az érintettek tapasztalatai

(H₇): Feltételezem, hogy az edzők, a szülők és a sportolók az interjúk során eltérő véleményeket fogalmaznak meg a szakmai és a sporton túli szférában. **A feltételezés csak részben tekinthető bizonyítottnak**, mivel a szakmai és a sporton túli területet érintő kérdésekben egyaránt találhatóak azonos vélemények.

A szabályozó dokumentumok lényegi elemei

(H₈): Feltételezem, hogy az akadémiák oktatási-nevelési céljait tartalmazó dokumentumok formai és tartalmi felépítése heterogén. **A feltételezés bizonyítottnak tekinthető**, mivel csupán négy akadémia rendelkezik saját maga által készített pedagógiai programmal, melyek azonos jogszabályi háttérrel rendelkeznek.

Ajánlás, további kutatási irány

Javaslom, hogy az akadémiák vezetői közvetítsék edzőik számára, hogy pedagógiai eszköztáruk bővítése és használata hozzásegíti őket a sikeres edzői pályafutáshoz, ami nem az utánpótláskorban elért sikerekben, hanem tanítványaik eredményes sportpályafutásában mutatkozik meg.

A dokumentumok vonatkozásában érdemes átgondolni azon akadémiák vezetőinek, ahol nem saját fenntartásúak a köznevelési intézmények, hogy az általuk korábban elkészített nevelési folyamatokhoz köthető dokumentumaik formai és tartalmi jellemzőit a pedagógiai

programok jogszabályai alapján alakítsák át, ezáltal egységesebbé válhatnak az akadémiák nevelési alapelvei, céljai, feladatai.

További kutatási irányként megfogalmazható a már bevált és nem bevált labdarúgók tapasztalatainak egymással való összevetése, valamint a magyartól eltérő sporthagyománnyal és kultúrával rendelkező országok elismert labdarúgó-akadémiáinak bevonása a kutatás folyamatába.

Irodalom

- Csáki, I., Bognár, J., Trzaskoma-Bicsérdy, G., Zalai, D., Mór, O., Révész, L., Géczy G. (2013) A sportágválasztás, a tehetséggondozás és az edző-sportoló kapcsolat vizsgálata elit utánpótláskorú labdarúgók körében. Magyar Sporttudományi Szemle, 14: 3 (55) 9–16.
- Kiss, Z., Csáki, I., Bognár, J. (2021) A fiatal labdarúgók személyiségét és pályafutását befolyásoló tényezők vizsgálata a szülők és az edzők véleményének tükrében. In: K. Nagy., E. és Zagyváné, Szűcs I. (szerk.) Kihívások és megoldások a XXI. század pedagógiájában. Magyar Tudományos Akadémia Miskolci Területi Bizottsága, Eger, 221–230.
- Vincze, G., Bognár, J., Csáki, I., Géczy G. (2011) A labdarúgás szakmai elitje a sportág helyzetéről, fejlődési lehetőségeiről. Kalokagathia, Vol. 49. No. 2–4., 277–288.
- Williams, A. M., Franks A. (1998) Talent identification in soccer. Sport, Exer Inj, 4: 159–165

Saját közlemények jegyzéke

1. **Kiss, Z.**, Fózer-Selmeci, B., Csáki, I., Bognár, J. (2015) Bentlakó labdarúgó-korosztályok pszichés-mentális jellemzői. *Mentálhigiéné és Pszichoszomatika* 16:(4), 331–347.
2. **Kiss, Z.**, Csáki, I., Fózer-Selmeci, B., Bognár, J. (2017) Elit labdarúgó akadémia utánpótlás játékosai személyiségdimenzióinak összehasonlító vizsgálata nem sportolókkal. *Testnevelés, Sport, Tudomány / Physical, Education, Sport, Science* 2:(1-2), 49–54.
3. Csáki, I., Szakály, Zs., Fózer-Selmeci, B., **Kiss, Z.**, Bognár, J. (2017) Psychological and Anthropometric Characteristics of a Hungarian Elite Football Academy's Players. *Physical Culture and Sport Studies and Research* 73:(1), 15–26.
4. **Kiss, Z.**, Bognár, J. (2018) Fiatal labdarúgók bevalását befolyásoló nevelési tényezők: Egy kiemelt akadémia döntéseinek tanulságai. In: Endrődy-Nagy, O., Fehérvári, A. (szerk.) *HERA Évkönyv V.: Innováció, kutatás, pedagógusok*. Budapest: Hungarian Educational Research Association 2018, 103–119.
5. **Kiss Z.**, Csáki, I., Bognár, J. (2019) Magyar és határon túli bentlakásos labdarúgó akadémia sajátosságai az edző szerepe és jellemzői tekintetében. *Különleges bánásmód* 5:2, 7–18.
6. Fózer-Selmeci B., Kocsis E. I., **Kiss Z.**, Hajdú A; Tóth, L. (2019) Utánpótláskorú (U-16) labdarúgók és vízilabdázók kognitív funkcióinak összehasonlító vizsgálata számítógépes pszichológiai eszközökkel. *Magyar Edző: Módszertani és Továbbképző Folyóirat* 2019/1, 52–54.
7. Fózer-Selmeci B., Kocsis E., **Kiss Z.**, Csáki I., Tóth L. (2019) The effects of computerized cognitive training on football academy players' performance. *Cognition Brain Behaviour: an Interdisciplinary Journal* 23:3, 209–229.

8. Bognár, J., **Kiss, Z.** (2020) Nevelés a labdarúgásban. In: Csáki, I., Takács, M. (szerk.) Labdarúgás és tudomány. Puskás Akadémia–Magyar Testnevelési Egyetem, Felcsút–Budapest, 319–366.
9. **Kiss, Z.**, Csáki, I., Bognár, J. (2021) A fiatal labdarúgók személyiségét és pályafutását befolyásoló tényezők vizsgálata a szülők és edzők véleményeinek tükrében. In: K. Nagy E., Zagyváné, Szűcs I. (szerk.) Kihívások és megoldások a XXI. század pedagógiájában. Miskolc, Magyarország, Eger, Magyarország: Magyar Tudományos Akadémia Miskolci Területi Bizottsága, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Líceum Kiadó (2021) 221–230.
10. Bognár, J., **Kiss, Z.**, Déri, D., Csáki, I. (2021): Labdarúgó akadémiások sporton kívüli tevékenységei. *Educatio* 30: 4, 703–712.
11. **Kiss, Z.** (2021): Utánpótláskorú labdarúgók akadémiái neveléséhez köthető tényezők vizsgálata edzők véleményének tükrében: országhatár és végzettség a fókuszban. In: Medovarszki, I. (szerk.) Tantárgy-pedagógiai kaleidoszkóp: 2021 Pedagógiai, neveléstudományi és szakmódszertani tanulmányok. Békéscsaba, Magyarország: Magánkiadás (2021), 161–170.
12. **Kiss, Z.**, Bognár, J., Déri, D., Csáki, I. (2022): Hazai és határon túli labdarúgó akadémiák utánpótlásedzőinek pedagógiai nézetei. *Magyar Sporttudományi Szemle*, 98, 26–33.
13. **Kiss, Z.** (2023): Akadémiai labdarúgók tehetséggondozása a nevelés oldaláról. Az Eszterházy Károly Egyetem tudományos közleményei. Tanulmányok a sporttudomány köréből = *Acta Universitatis de Carolo Eszterházy Nominatae. Sectio Sport.* (megjelenés alatt)